

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA

FAKULTA PROVOZNĚ EKONOMICKÁ

Obor veřejná správa a regionální rozvoj

Katedra práva

Bakalářská práce

**Problematika registrovaného partnerství v právní
teorii a praxi v ČR**

Autor bakalářské práce: Kristýna Voráčková

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Ing. Pavel Pikola

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kristýna Voráčková

obor Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Problematika registrovaného partnerství v
právní teorii a praxi v České republice**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
 2. Cíl práce a metodika
 3. Pojmy homosexualita a registrované partnerství
 4. Právo na sexuální orientaci
 5. Vývoj vztahu k párům stejného pohlaví v České republice
 6. Registrované partnerství versus manželství
 7. Přehled právní úpravy v České republice
 8. Porovnání registrované partnerství s právními normami v zahraničí
 9. Registrované partnerství a diskriminace
 10. Zjištěné nedostatky a návrhy na zlepšení stavu
 11. Závěr
 12. Seznam použitých zdrojů
 13. Přílohy
-

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

Choděra, Oldřich. Partnerství, manželství a paragrafy. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. 107 s.

Janošová, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2000. 218 s.

Hrušáková, Milana a kol. Zákon o rodině, Zákon o registrovaném partnerství. 4. vydání. Praha: Beck, 2009. 584 s.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Ing. Pavel Pikola**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 19. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Problematika registrovaného partnerství v právní teorii a praxi v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. března 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi za odborné vedení, připomínky a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Problematika registrovaného partnerství v právní teorii a praxi v ČR

Problems of registered partnership in law theory and practise in Czech republic

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou registrovaného partnerství. Popisuje základní pojmy související s homosexualitou a základní rozdíly mezi nimi. Z hlediska právní úpravy jsou nastíněna základní práva a povinnosti registrovaných partnerů a porovnání současného stavu s právy manželských párů. Kromě tohoto srovnání se nahlížení na homosexuální jedince porovnává s vybranými státy Evropy. V práci je zmíněn vývoj možnosti uzavřít registrované partnerství s podrobnějším zaměřením na rok 2006, kdy vstoupil zákon v platnost a následující roky. Počet uzavřených partnerství je členěn z hlediska jednotlivých krajů. Zmíněna je i citlivá otázka týkající se adopce s ohledem na to, jak se měnily názory veřejnosti na právo adopce u homosexuálních párů.

Summary

This bachelor coursework has a theme about problems caused by registered partnership. It is described especially with basic terms pointing with homosexuality and the basic differences between them. From the view of legislation they have been showed as basic rights and responsibility of registered partners by comparing with this status of married couples. However, with comparing of pointing on homosexual person compares with different special countries in Europe. At the work there was said the development of possibilities of closed registered partnership with more details shown in a year 2006, when the law has been allowed and next coming years. The number of closed partnerships is divided from the view of different regions. There also have been told the sensitive question pointing on the adoption with a respect of changing opinions of public on the right for adoption of homosexual pairs.

Klíčová slova: partner, homosexualita, registrované partnerství, coming out, manželství, diskriminace, adopce

Keywords: partner, homosexuality, registered partnership, coming out, marriage, discrimination, adoption

Obsah

1.	Úvod.....	8
2.	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika práce	11
3.	Pojmy homosexualita a registrované partnerství	12
3.1	Definice homosexuality	12
3.1.1	Homosexuální chování	13
3.1.2	Homofobie	14
3.1.3	Homosexuální muži a ženy.....	15
3.1.4	Bisexualita	16
3.1.5	Transsexualita	17
3.1.6	Coming out	17
3.1.7	Homosexuální nevěra	18
3.2	Registrované partnerství	19
4.	Vývoj vztahu k párům stejného pohlaví v České republice.....	19
5.	Právo na sexuální orientaci	21
5.1	Vývoj	21
6.	Registrované partnerství versus manželství.....	23
7.	Přehled právní úpravy v České republice	25
7.1	Vznik RP.....	26
7.2	Dokumenty pro uzavření registrovaného partnerství.....	27
7.3	Kniha registrovaného partnerství.....	27
7.4	Zánik registrovaného partnerství	28
7.5	Neplatnost a neexistence partnerství.....	28
7.6	Právní důsledky partnerství	29
7.7	Vyživovací povinnost	29
7.8	Nájem bytu.....	30
7.9	Registrované partnerství a děti	30
8.	Porovnání registrovaného partnerství s právními normami v zahraničí	31
8.1	Sousední státy České republiky	31
8.1.1	Slovensko.....	31
8.1.2	Rakousko	32
8.1.3	Polsko.....	33
8.1.4	Německo	33
8.2	Další vybrané státy.....	34
8.2.1	Dánsko	34
8.2.2	Nizozemsko	34
9.	Registrované partnerství a diskriminace	34
9.1	Pojem diskriminace.....	35
9.2	Zakotvení diskriminace v právních dokumentech a listinách.....	35
10.	Zjištěné nedostatky a návrhy na zlepšení stavu	36
11.	Závěr	43
12.	Seznam použitých zdrojů	45
13.	Přílohy.....	48

1. Úvod

Moje bakalářská práce, kterou jsem zpracovávala v letech 2010 až 2011, pojednává o registrovaném partnerství aneb možnosti soužití osob stejného pohlaví s určitými právy a povinnostmi vymezenými v rámci zákona. Jedná se o poměrně diskutabilní téma, názory se často liší a je možné pozorovat i jejich vývoj v čase. V první řadě je důležité vysvětlit si některé termíny, které s registrovaným partnerstvím souvisejí. Jsou to především lesbické vztahy, manželství, homosexualita, coming out a s nimi související pojmy.

Soužití osob stejného pohlaví není žádným výdobytkem moderní doby, neboť je tu již od nepaměti, jak dokládá řada autorů. Proč mají mnozí lidé ovšem pocit, že nic podobného dříve nebylo? Přisoudila bych to spíše tomu, že dnes se o této problematice pouze více než dříve hovoří. Mění se i postoje jednotlivců k soužití osob stejného pohlaví od netolerantních postojů k dnes již poměrně tolerantnímu postoji. Nesmíme ovšem opomíjet kupříkladu různá náboženství, jiné státy a další aspekty, které se vyznačují odlišnými a různorodými přístupy k registrovanému partnerství. Vždyť v některých zemích je homosexuální styk dokonce trestný. V porovnání s opravdu závažnými trestnými činy je to zarážející, neboť pokud je homosexualita, jak mnozí odborníci tvrdí, dána geneticky, mohlo by to být bráno také tak, že se lidé jako trestanci již rodí.

Přímo se nabízí srovnání manželství s registrovaným partnerstvím. Přestože páry mají možnost být oddáni a svůj vztah oficiálně zpečetit, existuje zde nemálo rozdílů. Už jen samotné uzavření svazku je možné u partnerství pouze na příslušných matrikách. V oblasti práv a povinností má manželství širší záběr, registrované partnerství je zatím někde na pomezí manželství a nesezdaných párů. I přestože zákon o registrovaném partnerství je jistě velkým krokem dopředu, jeho síla v porovnání s manželstvím je zatím citelně slabší. Mnozí neuznávají homosexuální svazky, protože je pro ně institut manželství něčím posvátným a registrované partnerství pro ně pak představuje jakýsi hřích. Avšak má opravdu manželství takovou sílu, když vezmeme v potaz v dnešní době tak ohromnou rozvodovost, která činí již téměř padesát procent. Někteří jsou také názoru, že je určité dobré, aby zůstal rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. Je to ale nutné? Tento postoj je vyvolán především kvůli neschopnosti reprodukce u homosexuálních párů. Avšak neměli bychom zapomínat, že v dnešní době nalezneme nemálo manželských párů,

kteří ačkoliv by rádi, tak bohužel také nejsou schopni reprodukce a nedaří se jim počít potomky.

Jak jistě víme složitá je zejména oblast týkající se dětí - adopce. Neboť v registrovaném partnerství je ještě mnoho otazníků. Otázka, zda děti svěřit do péče či nikoliv a zda dokáží tyto partneři vychovávat dítě stejně hodnotně jako osoby heterosexuální, není vůbec jednoduchá. Jde o velmi složitou otázku a hledání odpovědi je tudíž náročné. Jsem ale přesvědčena, že existují homosexuální partneři, kteří jsou schopni plnohodnotně a dobře vychovávat děti. Leckteří dokonce mnohem lépe než některé heterosexuální dvojice, neboť jsou heterosexuální páry, které nedokáží být dobrými rodiči. Avšak asi bude ještě nějakou dobu trvat, než naše nazírání na tyto páry bude opravdu tolerantní a budeme je respektovat, protože zatím jsme pouze na cestě k pochopení. Negativní vnímání je způsobeno především díky televizi a všeobecně masmédiím, které mají často ve zvyku přílišně na páry stejného pohlaví ukazovat. Právě nadměrné vyzdvihování těchto osob způsobuje, že lidé na ně pohlížejí jako na něco abnormálního. Člověk, který má ve svém okolí lesbu či gaye, reaguje alespoň dle mé zkušenosti jinak a bere naopak tyto lidi velmi dobře a jako velmi dobré přátele.

Domnívám se, že pro jednotlivce musí být nesmírně těžké se smířit s tím, že je homosexuální. Především když neví, jak to bude brát jeho okolí, zejména nejbližší rodina a přátelé. Zda budou mít pochopení nebo ho odsoudí, a proto mnozí s přiznáním k homosexualitě tolik otálejí. Neboť se bojí zavrnutí a odcizení. Někteří jedinci dokonce ze strachu z nepochopení celý svůj život skrývají své pravé city a setrvávají v heterosexuálním vztahu, i když to cítí jinak a trápí se. Avšak je to pro ně menší oběť, než kdyby museli přiznat svou sexuální orientaci a jít se svou kůží na trh.

Některé páry, především mám nyní na mysli lesbické páry, dovedou například svůj vztah poměrně dobře tajit tím, že spolu žijí v jedné domácnosti jako kamarádky. Okolí je bere pouze jako dvě kamarádky, které spolu bydlí. Do jisté míry se tím mohou lesbické partnerky chránit, aby se vyhnuly nepříjemným pocitům spjatým s odhalením odlišné sexuální orientace. Konkrétně lesbické páry jsem zmínila úmyslně, ráda bych zde totiž uvedla, že společnost přistupuje jinak ke gay párům a jinak k lesbičkám. Proč tomu tak je? Většina laiků i odborníků zastává názor, že ženskou intimitu vnímáme jako normálnější. Bývá to přisuzováno tomu, že ženy jsou naučené se více letmo dotýkat, přátelsky si dávat

pusu, objímat se. Což v případě mužů už tak kladně přijímáno není. Zde můžeme pozorovat jistý zvyk. Společnost vnímá dobře to, na co je zvyklá. Na druhé straně přichází něco nového. Změna, na kterou už společnost pozitivně nereaguje, neboť jak se říká, s každou změnou se člověk těžko srovnává, neboť má rád svoje zažité a osvojené chování a jednání.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce zpracované na téma „Problematika registrovaného partnerství v právní teorii a praxi v ČR“ je poskytnout co nejkomplexnější pohled na danou tematiku a přiblížit současný právní stav. Dílčím cílem je zjistit, nakolik je možnost uzavřít registrované partnerství využívána homosexuálními páry. Na základě výzkumů provedených v předchozích letech, si práce klade za cíl nastínit vývoj vztahu k homosexuálům. Dalším dílčím cílem je zmapování názoru populace v České republice ohledně práva registrovaných partnerů na adopci dětí. Nastínit přístup k homosexuálním párům z historického hlediska a případné změny po zavedení zákona. Pokusit se nalézt příčiny proměnlivosti v počtu uzavíraných partnerství v jednotlivých letech. Dále také nastínit, jak se měnil vztah společnosti k homosexuálním jedincům a jaký je pohled na tyto jedince dnes.

2.2 Metodika práce

V teoretické části mé práce pro mne budou stěžejní výzkumné metody, jako je studium odborných knih a článků, právních řádů a zákonů a v neposlední řadě také elektronických zdrojů. Elektronické zdroje byly využity především k zachycení aktuálního stavu, vzhledem k poměrně krátké existenci zákona nezachycují knižní publikace pružně aktuální stav. Při srovnání práv a povinností u manželství a registrovaného partnerství použiji metodu komparace. V druhé části bude na základě sběru dat z různých dostupných zdrojů (elektronické zdroje, tiskoviny a zejména matriky jednotlivých krajů) provedena analýza získaných dat za účelem zjištění vývoje počtu uzavíraných partnerství v jednotlivých letech.

3. Pojmy homosexualita a registrované partnerství

3.1 Definice homosexuality

V roce 1869 zavedl maďarský psychiatr Karoly Benkert do odborného jazyka termíny homosexualita a homosexuální, a to jako neutrální náhradu za hanlivá označení sodomie a pederastie, používané v té době pro označení homosexuálních styků.¹ Dnes je pederastií označováno sexuální zaujetí nezletilými chlapci. Tento pojem se vyskytoval již ve starověkém Řecku, avšak dříve měl jiný význam.²

Existují i jiné výrazy používané pro homosexuální orientaci, které však nejsou příliš využívány. Německý psychiatr Karl Westphal používal termín „kontrérní sexuální citění“, anglický klasik světové sexuologie Havelock Ellis pojem „sexuální inverse“.³ Výraz třetí pohlaví bývá odmítán, neboť je to označení zvláštního druhu, stojícího mezi mužem a ženou. Dále je možné se setkat s některými termíny, které jsou již v dnešní době označovány za zastaralé jako uranismus pro muže, tribadismus pro ženy a kontrární sexuální orientace pro muže i ženy.⁴

„Homosexualitou rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Sexuální orientace je celoživotní, nikdo si ji nezvolí. Homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován osobou stejného pohlaví. Lidská sexualita a její orientace se rozprostírá od výhradně heterosexuálních lidí, přes bisexuální (mohou být přitahováni ženami i muži) k vyhraněným homosexuálům.“⁵

V dnešní době již homosexualita není považována za nemoc ani duševní poruchu, jedná se o jeden z možných projevů lidské sexuality. Ze seznamu nemocí a vad Světové zdravotnické organizace (WHO) byla homosexuální orientace vyjmuta roku 1991. Za zdravotní poruchu je považována pouze egodystonní sexuální orientace. Tedy taková, s níž není její nositel smířen a vyrovnán, a proto mu činí psychické problémy.⁶ Opakem je egosyntonní homosexualita. Jedinec je vyrovnán se svou orientací a nečiní mu problémy.⁷

¹ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 100

² FANEL, J. Gay historie, s. 56

³ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 100

⁴ PROCHÁZKA, I. Coming out, s. 6

⁵ VENGLÁŘOVÁ, M. Průvodce partnerským vztahem, s. 58 a 59

⁶ PROCHÁZKA, I. Coming out, s. 5

⁷ STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. Homosexualita, společnost a AIDS v ČR, s. 133

Dnes již tedy není homosexualita chápána jako nemoc, ale jako varianta sexuální orientace. Důležité je zdůraznit, že homosexuálem se člověk rodí, nikdo to nemůže změnit. Většina homosexuálních jedinců má sexuální zkušenost i s opačným pohlavím, tedy s heterosexuálními jedinci.⁸ Heterosexualita je označení pro sexuální orientaci, kdy převažuje nebo je výlučná erotická a citová náklonnost k osobám opačného pohlaví.

Ze zkušeností vyplývá, že rodiče homosexuálů mají v naprosté většině zcela normální manželství jako kdokoliv jiný. Proto není zcela na místě obviňovat rodiče z nedostatků při výchově. Neprávem tak totiž dojde k vyvolání pocitu viny u těchto heterosexuálních rodičů. Ve chvíli, kdy se syn či dcera začíná formovat homosexuálně, dochází často ke konfliktům s nejbližší rodinou.⁹ Neboť ne každý rodič se dovede smířit s touto skutečností. Odhalení odlišné sexuální orientace nebývá jednoduché a vyžaduje notnou dávku odvahy, protože se často střetává s nenávisť, odmítnutím či úplným zavržením. Rodiče a blízcí se začnou obávat reakcí jejich okolí. Neboť i v této moderní době stále někteří zastávají názor, že homosexuál se může změnit a bude-li chtít, může se snadno přeorientovat na heterosexuála.¹⁰

3.1.1 Homosexuální chování

Tento termín by neměl být zaměňován s pojmem homosexualita, neboť nemusí vždy znamenat, že člověk, který se tak chová, je opravdový homosexuál. Homosexuální chování se děje za určitých podmínek a nevyklučuje jindy heterosexuální projevy téhož jedince.¹¹ Za určitých okolností se lidé mohou chovat jinak než je jim vlastní. Jednou z takových okolností může být dlouhodobá sexuální abstinence heterosexuálního jedince, která může vést k homosexuálnímu aktu. Při návratu do běžných životních podmínek se tito lidé vrací zpět k chování podle své orientace.¹² Oproti tomu pojem homosexualita vyjadřuje jednoznačné upřednostnění jedince stejného pohlaví, a to i v případě možnosti jiné neboli heterosexuální volby. Někteří odborníci tvrdí, že homosexuální chování se vyskytuje i u zvířat, avšak homosexualita pouze u lidí.¹³

⁸ ZLATKO, P. *Sexualita ženy*, str. 149

⁹ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. *Vše o sexu*, s. 103

¹⁰ HAY, L. *Limitní situace*, s. 159

¹¹ FANEL, J. *Gay historie*, s. 17

¹² VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*, s. 58 a 59

¹³ FANEL, J. *Gay historie*, s. 17

„Ne každé homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Platí to například o náhradních homosexuálních styčích vězňů. Rovněž homosexuální prostituci často provozují muži a ženy, kteří sami jsou orientováni heterosexuálně. Konečně ne každý homosexuálně orientovaný jedinec se také homosexuálně chová.“¹⁴

3.1.2 Homofobie

V době, kdy se začaly projednávat návrhy zákona o partnerském soužití osob stejného pohlaví, se vyrojilo mnoho kritických až nepřátelských úvah k homosexuálním mužům a ženám. Společným jmenovatelem těchto negativních soudů je homofobie. Tímto termínem se označují obavy z homosexuální orientace. Nositelé těchto obav usilovně hledají nějaký racionální důvod ke svým nejistotám. Základem homofobie je strach z neznámého a málo obvyklého, což u vlastnosti vyskytující se v několika málo procentech nepřekvapuje. Někteří lidé jsou toho názoru, že gayové a lesbičky rozvracejí společnost. Oporu pro své homofobní postoje nacházejí někteří v náboženských argumentech. Na internetu se v minulých letech objevila i stránka proti homosexualitě, která ji stavěla na úroveň pohlavních styků se zvířaty.¹⁵

Homofobie představuje psychologický a společenský jev, založený na předsudcích, netoleranci a také na neinformovanosti.¹⁶ Kromě častěji používaného termínu homofobie se občas užívá i označení heterosexismus. Do heterosexistického vyjadřování patří zejména hanlivá označení či urážlivé výrazy a poznámky o homosexuálech.¹⁷

Míra homofobie v té které společnosti je vždy současně mírou politického radikalismu. Čím méně homofobie, tím liberálnější společnost. Avšak ani ty nejliberálnější společnosti se zatím konfliktním postojům k homosexualitě zcela neubrání. Většina málokdy promíjí menšině její odlišnost.¹⁸

¹⁴ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 101

¹⁵ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 107

¹⁶ STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HRMADA, J. Homosexualita, společnost a AIDS v ČR, s. 134

¹⁷ DEVITO, J. Základy mezilidské komunikace, s. 135

¹⁸ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 104

3.1.3 Homosexuální muži a ženy

Homosexuální orientace se vyskytuje u mužů i u žen. Odhaduje se, že u mužů je podstatně častější. Výskyt homosexuálně orientovaných osob v populaci bývá odhadován na 2 % až 10 %. Nejčastěji se v České republice udává výskyt okolo 4 %, přičemž se jedná o nejpočetnější minoritu v populaci. Z toho minimálně 2 % tvoří muži a něco přes 1 % ženy.¹⁹ Pro homosexuální muže již v podstatě zdomácněl amerikanismus „gay“. U žen homosexuálního zaměření se za obecně akceptovatelný považuje termín „lesba“.

Velmi často se první sexuální zkušenosti homosexuálů uskuteční s osobami opačného pohlaví, tyto kontakty jsou důsledkem působení většinového heterosexuálního prostředí. Jinými slovy jde o jakousi snahu žít jako ostatní. Uvádí se, že přibližně polovina gayů a dvě třetiny lesbických žen někdy uskuteční heterosexuální pohlavní styk. Někteří homosexuálové se nechtějí smířit s tím, že budou součástí této menšiny, a proto raději uzavírají manželské svazky a pokouší se vytvořit úplnou rodinu včetně potomků. To vše na úkor potlačení své vlastní přirozenosti. U takových vztahů je daleko vyšší riziko rozpadu než u skutečně heterosexuálních partnerů. Ve výjimečných případech, kdy jedinec není schopen přijmout svou sexualitu, může dojít k odmítnutí jakékoliv partnerské sexuality.²⁰

Homosexuální muži bývají často spojováni s vysokou tendencí k sexuální promiskuitě. Muž je biologicky disponován k vyšší promiskuitě a aktivitě. Sejdou-li se tedy v homosexuálním páru dva muži, je pravděpodobnost promiskuity o to větší. Praxe homosexuálních mužů je zatím často poznamenána anonymními kontakty. Takové kontakty se realizují s vysokou motivační naléhavostí na místech nepříliš kulturních a důstojných. V jednom průzkumu provedeném u gayů v České republice se průměrný počet uváděných sexuálních partnerů pohyboval mezi 20-30. Z průzkumu dále vyplynulo, že jen 42 % homosexuálních mužů nikdy nemělo sexuální styk se ženou.²¹ Nejčastěji dochází k rozpoznání homosexuální orientace u mužů ve věku 12-16 let.²² Při vysokém počtu partnerů a zároveň riskantních praktikách nepřekvapuje, že mezi promiskuitními homosexuálními muži se šíří pohlavně přenosné nemoci více než mezi heterosexuály.

¹⁹ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 100 - 101

²⁰ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 104-105

²¹ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 105

²² PROCHÁZKA, I. *Coming out*, s. 6

Známý je častější výskyt syfilidy a kapavky mezi těmito partnery. S homosexuály se často spojuje virus HIV a onemocnění AIDS.

Lesbický pár tvoří dvě ženy, což činí dvojici citově vřelejší a jejich soužití je převážně stálého charakteru. Soužití dvou žen většinou nebudí tak velkou pozornost. Navíc lesbičky mohou společně vychovávat i dítě jedné z nich, a proto bývají společností lépe přijímány než mužské homosexuální páry. U žen je také daleko menší riziko onemocnění virem HIV, neboť jsou méně promiskuitní.²³ Na rozdíl od homosexuálních mužů je u lesbických žen uváděn průměr jen dvě až pět partnerek za život. Populace ženského pohlaví bývá poměrně přízpůsobivá a spojí-li se s touhou po dítěti, může žena žít dobrovolně v heterosexuálním svazku. Neúplné sexuální ukojení je v takovém případě plně vynahrazeno radostí z mateřství.²⁴

3.1.4 Bisexualita

Veřejnost mívá někdy tendenci spojovat a zaměňovat homosexualitu s dalšími stavy. Jedná se o termíny, které jsou pouze určitými vazbami provázané s homosexualitou. Těmito termíny jsou bisexualita, transsexualita a travestie.

Pojem bisexualita byl překvapivě poprvé použitý Darwinem jako označení jedinců z rostlinné a živočišné říše, kteří měli zároveň obě pohlaví.²⁵ Bisexualitou je označován stav, kdy jedinec nedovede přesně říci, které ze dvou pohlaví eroticky preferuje. Takových skutečně bisexuálních jedinců je však mezi muži i ženami extrémně málo. V praxi se o bisexualitě hovoří zejména ve smyslu bisexuálního chování, které je poměrně časté. Pak bisexualita označuje jedince, kteří uskutečňují sexuální styky s osobami obou pohlaví. Homosexuálně orientovaní lidé mají někdy tendenci hovořit o sobě jako o bisexuálech, aby existence jejich homosexuální orientace byla sociálně přijatelnější tam, kde se veřejné mínění proti homosexuálním lidem nestaví příliš pozitivně.²⁶

²³ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 106

²⁴ PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., RABOCH, J. O sexualitě a partnerských vztazích, s. 160

²⁵ PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., RABOCH, J. O sexualitě a partnerských vztazích, s. 148-149

²⁶ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 101

3.1.5 Transsexualita

Transsexualita je druh sexuální deviace, pro niž je charakteristická inverzní sexuální identifikace. Podstata této poruchy spočívá v neztotožnění se jedince s jeho vlastním tělem. Dle Pastora je příčina tohoto druhu sexuální identifikace způsobena poruchou mozkového centra.²⁷ Obecně sexuální identifikace vyjadřuje naše vnitřní cítění a sebehodnocení, zda se cítíme být více mužem či ženou.²⁸ Transsexuální muž se identifikuje s ženským pohlavím, transsexuální žena naopak s pohlavím mužským. Lidé s tímto druhem sexuální deviace mají trýznivý a stálý pocit opačné sexuální příslušnosti, než do jaké je nutí jejich tělesné vybavení. Mezi transsexuály existuje také homosexuální menšina, ale většina z nich se chová heterosexuálně.²⁹ Transsexuál je tedy člověk s opačnou pohlavní identitou, jenž cítí a jedná zcela opačně, než je jeho tělesné pohlaví. Muž se cítí být ženou a žena naopak mužem. Transsexuál chce změnit omyl přírody, a proto někteří z nich odhodlaně podstupují přeměnu pohlaví.

Výskyt transsexuality není nijak veliký. Dle dostupných údajů je nejvíce osob s touto poruchou v jihovýchodní Asii. Odhadovaný výskyt je desetina promile populace.³⁰

Druhým podobným výrazem je transvestita. Transvestité jsou muži, kteří se v rámci své změněné poruchy pohlavní identity někdy převlékají do ženského oblečení. Zpravidla je eroticky přitahují ženy. Pomoc lékařů nepotřebují, ale mohou se sdružovat v tzv. CD/TV (cross-dressing/transvestitismus). Travestie je jakýsi kulturní fenomén, kdy muži imitují známé celebrity ženského pohlaví. Tito muži bývají zpravidla homosexuální.³¹

3.1.6 Coming out

Proces rozpoznání, duševního vyrovnání a osvojení si své atypické sexuální orientace bývá označován jako „coming out“.³² Odlišnou sexuální orientaci si člověk málokdy uvědomí hned. Nejčastěji dochází k tomuto objevu v období puberty. Coming out pak označuje dobu, kdy osoba s tímto zaměřením tápe, trápí se, přemýšlí a následně si přizná, jaká je skutečnost. Procházka uvádí, že tento proces se netýká jen toho, aby si jedinec

²⁷ PASTOR, Z. *Sexualita ženy*, s. 151

²⁸ PROCHÁZKA, I. *Coming out*, s. 4

²⁹ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. *Vše o sexu*, s. 111

³⁰ PASTOR, Z. *Sexualita ženy*, s. 151

³¹ PROCHÁZKA, I. *Coming out*, s. 6

³² STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*, s. 133

uvědomil své zaměření a naučil se s ním žít. Důležité je, aby našel životní klid a spokojenost.³³ Je to proces různě dlouhý a různě konfliktní. Uplatňuje se zde nejen psychická stabilita ale i vzdělání jedince. Ve hře jsou především postoje nejbližšího okolí a celé společnosti. Je známo, že nejvíce problémů s přijetím své homosexuální orientace mají lidé ve společnostech sexuálně silně restriktivních, kde převažuje vysoký stupeň homofobie. Osvícená sexuální výchova vždy počítá s tím, že určité procento lidí se orientuje homosexuálně. Již děti jsou v rámci výchovy na tuto skutečnost upozorněni. Současně dochází k poučení a vysvětlení, že člověk může na svou sexuální atypičnost reagovat různými způsoby, a že homosexuálně orientovaní lidé by měli být společností přijímáni bez předsudků.³⁴

Při procesu coming out prochází jedinec několika základními fázemi, které se mohou prolínat:

- 1) precoming out – jedinec si uvědomuje svou odlišnost, avšak není schopen ji vyjádřit ani pojmenovat;
- 2) vlastní coming out – jedinec si uvědomuje, že jeho odlišností je jiné sexuální zaměření, zprvu se s tímto zaměřením neztotožňuje, později si odlišnost dokáže přiznat sobě a nakonec i někomu jinému;
- 3) fáze explorace – první adaptace v gay komunitě, období experimentů a nových sexuálních kontaktů;
- 4) fáze partnerství – navazování partnerských vztahů již s hlubší citovou odezvou;
- 5) fáze integrace – konečná tvorba nového hodnotového systému s ohledem na zjištěnou sexuální orientaci.³⁵

3.1.7 Homosexuální nevěra

Existují různé důvody vedoucí k homosexuální nevěře. Jedním z takových důvodů je zvědavost. Může jít pouze o jakýsi experiment či snahu prožít různé erotické situace. Partner se v takovém případě většinou vrátí do zajetých kolejí a vztah není zásadně ohrožen. Na druhé straně může dojít k situaci, kdy se naplno projeví skutečná sexuální orientace. Impulsem může být přitažlivý homosexuální partner, shoda náhod nebo uvolnění zábran. Navzdory vzrůstající toleranci k homosexualitě jsou jedinci, kteří se snaží žít

³³ PROCHÁZKA, I. Coming out, s. 5

³⁴ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 104

³⁵ JANOŠOVÁ, P. Homosexualita v názorech současné společnosti, s. 26

většinovým sexuálním životem, tedy heterosexuálně z důvodu nepřijetí sebe sama, obavy ze zavržení rodinou či církví. Tito jedinci zkoušejí žít v manželství a mít děti. V případě, že vyjde najevo doposud potlačovaná orientace, původní partnerství se udržují obtížně. Děti o rodiče samozřejmě nepřichází, ale budou si muset projít těžkým obdobím při vyrovnávání se s takovou informací.³⁶

3. 2 Registrované partnerství

Registrované partnerství je právní forma svazku, která umožňuje od roku 2006 párům stejného pohlaví nabývat vzájemná práva a povinnosti.

„Zákonem uznaná forma párového soužití osob, které nemohou či nechtějí uzavřít manželství včetně homosexuálních svazků.“³⁷

4. Vývoj vztahu k párům stejného pohlaví v České republice

Na internetu je slovo gay velmi často zadáváno do vyhledávačů, možná je to způsobeno pocitem anonymity, kterou internet nabízí. Tento fakt poukazuje na to, že lidé se chtějí dozvědět informace týkající se této minority a zároveň, že ti kteří jsou součástí této komunity, se chtějí sdružovat s lidmi stejného zaměření. Dříve byl kromě internetu dostupným a anonymním zdrojem informací pořad Českého rozhlasu stanice Radiožurnál zvaný Bona Dea, tento pořad byl ale koncem roku 2006 definitivně ukončen.³⁸

Dříve v dobách, kdy nebylo ještě známo, že homosexualita je daná a není možné ji změnit, probíhaly různé pokusy ve snaze odnaučit homosexuály jejich orientaci. Všechny tyto psychoterapeutické postupy selhaly. Mezi nejčastějšími argumenty proti partnerům stejného pohlaví, bývalo zmiňováno, že homosexualita je proti přírodě. Většina lidí nejsou homosexuálové, takže homosexualita je odchylka od normy. Pohlavní styk má svou specifickou funkci, je určený k rozmnožování. Homosexuální pohlavní styk je tak

³⁶ VENGLÁŘOVÁ, M. Průvodce partnerským vztahem, s. 78

³⁷ STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. Homosexualita, společnost a AIDS v ČR, s. 135

³⁸ PROCHÁZKA, I. Coming out, s. 11

zneužitím této funkce. Homosexualita je něco nečistého. Homosexuální styk je nezdravý, a to z pohledu nemocí, se kterými bývá často spojován - HIV, AIDS.³⁹

V České republice je několik mediálně známých osob s homosexuálním zaměřením. I díky těmto lidem se mění pohled široké veřejnosti na gaye a lesbičky. Heterosexuálně orientovaní vidí, že i lidé s opačnou sexuální orientací mohou být úspěšní a dosahovat kvalitních výsledků, a že odlišná sexuální orientace tyto jedince nijak neindisponuje.

V roce 1994 byl proveden výzkumu postojů české populace k homosexualitě. V rámci tohoto šetření se více než 50 % respondentů vyslovilo pro názor, že homosexualita nikomu neškodí. Liberálnější postoj zaujímali muži, osoby s vyšším vzděláním a osoby bez vyznání. Negativní stanovisko zaujali zejména starší respondenti. Necelá tři procenta lidí byla toho názoru, že homosexualita je zlozvyk a měla by být trestána. Ti co nesouhlasili s uzákoněním registrovaného partnerství, argumentovali nejčastěji potřebou ochránit klesající instituci rodiny. Avšak oslabení funkce rodiny vůbec nesouviselo s homosexuální menšinou, ale s poklesem porodnosti žen v celém vyspělém západním světě. Liberálnější postoje k homosexualitě jsou projevem většího uznání práv nejrůznějších menšin.⁴⁰ Obecně se dá také říci, že všeobecně méně tolerantní bývají lidé na venkově. Ve větších městech je nahlíženo na homosexualitu pozitivněji a zároveň se zde dá také daleko lépe skrývat než na vesnici, kde se zná každý s každým. Další z výhod, které město pro homosexuály přináší je bezesporu větší kulturní vyžití a možnost sdružování.

Dokonce ještě roku 1996 nebylo v České republice možné, aby homosexuální jedinec daroval krev. Neboť lidé hlásící se k této sexuální orientaci byli na základě dotazníků pro dárci automaticky vyloučeni.⁴¹ O rok později, tedy v roce 1997, došlo k prvnímu předložení návrhu zákona o registrovaném partnerství.

³⁹ LAW, S. Filozofická gymnastika, s. 25-32

⁴⁰ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 108

⁴¹ FANEL, J. Gay historie, s. 456

5. Právo na sexuální orientaci

5.1 Vývoj

Historie homosexuality je zajisté velmi zajímavá, ať už z medicínského hlediska či změn ve vnímání této sexuální orientace. Všechny lidské kulturně historické formace produkovaly homosexuální menšinu a zaujímaly k ní nějaké stanovisko. Postoje k homosexuálním lidem se měnily podstatným způsobem. Ve světě stále ještě existují společnosti, kde je homosexuální chování kriminalizováno.⁴²

Organizací sdružujících a zabývajících se homosexuální orientací existuje dnes několik. Avšak ve vyspělých státech existují kromě organizací gayů a lesbických žen také sdružení rodičů. Tato sdružení poskytují podporu rodičům, kteří se dozvědí o homosexuální orientaci svých dětí, anebo se s orientací svých potomků nemohou vyrovnat.⁴³

Z historických zákoníků stojí za zmínění trestní zákoník Karla V. z roku 1532, v němž je homosexualita trestána upálením zaživa. Ani zákoník vydaný Marií Terezií nebyl žádnou výraznou změnou, neboť na prozrazeného gaye čekala smrt.⁴⁴ První značná změna nastala až za vlády Josefa II. roku 1787, kdy nebyl za homosexuální styky trest smrti ale žalář.⁴⁵

Zákonem č. 117/1852 říšského zákoníku v § 129 smilstvo proti přírodě, se trestalo smilstvo se zvířaty a s osobami stejného pohlaví.⁴⁶ Právní podmínky zůstávaly v zemích Československé republiky pro gaye dlouho zcela nepříznivé. Roku 1950 byl nahrazen paragraf 129 trestního zákona o smilstvu proti přírodě paragrafem 241 o trestnosti pohlavního styku s osobou téhož pohlaví. Dle tohoto paragrafu zákona č. 86/1950 Sb. se ten, kdo se pohlavně stýkal s osobami téhož pohlaví, dopustil trestného činu a byl potrestán odnětím svobody v maximální délce jednoho roku. Pokud se ale pachatel dopustil tohoto trestného činu s osobou mladší osmnácti let nebo za úplatu hrozil mu trest odnětí svobody v rozmezí jednoho roku až pěti let.⁴⁷

⁴² ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 102

⁴³ PROCHÁZKA, I. *Coming out*, s. 14

⁴⁴ FANEL, J. *Gay historie*, s. 391

⁴⁵ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 111

⁴⁶ MALÝ, K. *České právo v minulosti*, s. 199

⁴⁷ §241 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákoník

Výrazným mezníkem v právním postavení gayů a lesbiček se stala reforma trestního zákona platná od roku 1961 (zákon č.140/1961 Sb.). S paragrafem 244 přestal být pohlavní styk mezi dvěma homosexuálními osobami staršími osmnácti let kriminálním aktem. V případě, že jeden z účastníků aktu nedosahoval dané věkové hranice a druhý ano, vztahoval se na staršího z nich trest odnětí svobody v rozmezí jednoho až pěti roků. U heterosexuálních styků byla věková mez stanovena na patnáct let. Vzhledem k nižší věkové hranice je jasně viditelná přetrvávající diskriminace homosexuality. Kromě právního postavení bylo nutné brát v potaz i veřejné povědomí, kde situace nebyla tak růžová a málokdo měl odvahu hazardovat se svými vztahy s okolím a riskovat své postavení v zaměstnání.⁴⁸ Shodné věkové hranice bylo dosaženo až roku 1990, kdy byl zrušen paragraf 244.

Vlivem změn po roce 1989 se začaly vytvářet nové předpoklady pro život gayů a uvolnila se atmosféra. V této době došlo ke zformování organizace SOHO (Sdružení organizací homosexuálních občanů) v čele s prezidentem Jiřím Hromadou, která vznikla 29. června 1990 v Brně. Hlavním smyslem organizace SOHO bylo zajistit bezpečné sociální postavení homosexuálně orientovaným lidem. Neboli nahradit existenční pocit ohrožení pocitem bezpečí, lidské důstojnosti a sociální jistoty, jehož se předchozím generacím gayů a lesbiček nedostávalo. Zároveň se organizace snažila zamezit šikanování či přehlížení na základě odlišné sexuální orientace. Jedním z jejich cílů byl také boj proti AIDS. Novelizací trestního zákona (zákon č. 175/1990 Sb.) v červenci téhož roku dosáhla organizace zrušení zákonů trestajících homosexuální projevy a stanovení shodné věkové hranice pro homosexuální a heterosexuální pohlavní styk na patnáct let. Na počátku roku 1990 se dokonce jeden student ve vysílání Československé televize přiznal ke své homosexuální orientaci a vyzval ostatní s tímž založením ke společnému setkání. V roce 1991 byly na žádost SOHO dle dopisu ministra vnitra zrušeny policejní seznamy homosexuály označované jako tzv. růžové listy. Dále bylo díky úsilí SOHO roku 1993 dosaženo vyjmutí homosexuality ze seznamu nemocí. Dlouhotrvající snaha o prosazení zákona o registrovaném partnerství, jenž byl v roce 1995 odmítnut vládou a v letech 1998 a 1999 Poslaneckou sněmovnou.⁴⁹

⁴⁸ FANEL, J. Gay historie, s. 455

⁴⁹ FANEL, J. Gay historie, s. 452 a 455 a 7- 8

Ačkoliv byl u nás zákon o registrovaném partnerství platný až od roku 2006, již na počátku devadesátých let začaly vznikat první homosexuální organizace, postupem času časopisy, kluby, bary a sportovní či kulturní možnosti určené výhradně této menšině.

První homosexuální organizací, která byla úředně zaregistrovaná v ČSSR, byla Lambda Praha. Od roku 1991 vycházela v České republice SOHO revue a od roku 1999 GAYČKO. Ve stejném roce také poprvé probíhala soutěž GAY MAN, konající se v den celosvětových oslav hrdosti neboli Gay Pride Day. Před patnácti lety došlo k prvnímu konání týdne mezinárodního setkání lesbiček v Praze (Apriles). Dnes je již několik klubů a barů, či diskoték pro gaye nebo gay-olympiády v Evropě i na celosvětové úrovni v New Yorku od roku 1994. Gay Games v Amsterdamu poprvé roku 1998. První organizace na světě zabývající se zrovnoprávněním gayů a lesbiček byla založena v Berlíně v polovině května roku 1897.⁵⁰

6. Registrované partnerství versus manželství

Registrovaným partnerstvím spolu uzavírají dvě ženy nebo dva muži určitý právní vztah, jehož vznik je dán zákonem. Jde o trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví.

Manželství upravuje zákon o rodině č. 94/1963 Sb., § 1 říká, že jde o trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem, jehož hlavním účelem je založení rodiny a řádná výchova dětí.⁵¹

Při vstupu do partnerství se činí prohlášení před matrikářem či matrikářkou. Oproti tomu se manželství uzavírá před starostou či zastupitelem. Další odlišností u registrovaného partnerství je nepotřebnost svědků. U manželství, jak je známo, musí být svědci dva a slib musí být složen slavnostně, což u registrovaného partnerství není zákonem stanoveno.⁵² Právní řád České republiky nezná tajná manželství, a proto je v zákoně uvedeno, že souhlasné prohlášení obou osob vstupujících do manželství musí být

⁵⁰ FANEL, J. Gay historie, s. 453-467 a 7-8

⁵¹ §1 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

⁵² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. České rodinné právo, s. 54

učiněno veřejně. Slavností způsob uzavření manželství je zapříčiněn důležitostí, kterou stát přiznává tomuto druhu svazku.⁵³

Matričním dokladem, který obdrží heterosexuální pár při uzavření manželství, je oddací list. U registrovaného partnerství se vydává doklad o registrovaném partnerství (viz příloha), což je obdoba oddacího listu. V dokladu jsou uvedeny údaje o místě a datu uzavření partnerství, jménech, rodných číslech a datech narození příslušné dvojice, jménech jejich rodičů a osobním stavu obou partnerek či partnerů.⁵⁴

Stejně jako u manželství se při vstupu do registrovaného partnerství povinně uvádí nový stav v občanském průkazu. Zároveň tak jako u manželství je možné si nechat do občanského průkazu zapsat jméno partnerky či partnera. Před uzavřením registrovaného partnerství nekonají partneři prohlášení, zda budou užívat společné příjmení a které. Je ale možné, aby si u této příležitosti partner či partnerka o změnu svého příjmení požádali. Žádost o změnu příjmení se podává na matričním úřadě v obvodě, kde je jedinec přihlášen k trvalému pobytu.⁵⁵ V rámci registrovaného partnerství není možné uzavřít církevní sňatek. Naopak snoubenci mohou uzavřít jak občanský tak církevní sňatek.

Z hlediska majetkových vztahů nalezneme také jistou diferenci. U registrovaného partnerství nedochází narozdíl od manželství ke vzniku společného jmění. To znamená, že věci nabyté po dobu trvání partnerství, nabývají partneři či partnerky zásadně do individuálního vlastnictví jednoho z nich nebo do spoluvlastnictví obou.⁵⁶

V dědickém právu je pozůstalý partner či partnerka postaven na stejnou úroveň jako manžel či manželka, neboť dědí v první skupině dědiců. Pozůstalá osoba nemůže stejně jako u manželství dědit sama v první skupině. Byl-li zůstavitel bezdětný, bude pozůstalá osoba dědit ve druhé skupině. Ve druhé skupině bude dědit společně s rodiči zůstavitele a těmi, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti. Pozůstalý partner či partnerka zdědí ve druhé skupině dle zákona nejméně polovinu dědictví. Není-li dalšího dědice, může pozůstalá osoba zdědit celé dědictví.

⁵³ CHODĚRA, O. Partnerství, manželství a paragrafy, s. 14 a 15

⁵⁴ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající, s. 8

⁵⁵ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 8

⁵⁶ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 12

Předmětem dědictví jsou pouze věci, které byly ve vlastnictví zůstavitele a z věcí, co byly v podílovém spoluvlastnictví partnerů pouze podíl zemřelé osoby.⁵⁷

Dle trestního zákona i zákona o přestupcích je partner stejně jako manžel považován za osobu blízkou. Stejně jako v manželství u partnerů platí, že pokud oba partneři žijí ve společné domácnosti, jsou povinni podílet se na výchově dítěte. Uzavření partnerství neumožňuje lesbickým párům přístup k umělému oplodnění, tato možnost je vyhrazena pouze manželům.⁵⁸

Manželství může zaniknout smrtí, prohlášením za mrtvého nebo rozvodem. U registrovaného partnerství jsou první dva způsoby zániku stejné, ale oproti rozvodu se u partnerství používá pojem zrušení. U rozvodu soud přihlíží zejména k tomu, zda manželé mají nezletilé děti. Nelze rozvést manžele do doby, než nabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí po rozvodu.⁵⁹

7. Přehled právní úpravy v České republice

„Zákon ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 38 pod číslem 115/2006 Sb. dne 3. dubna 2006. Účinnosti nabyl 1. července 2006.“⁶⁰

Registrované partnerství nepředstavuje jen získání právních výhod, ale také přihlášení se k vzájemné zodpovědnosti. Je to významný posun v chápání homosexuality jako plnohodnotné varianty lidského chování a cítění. Vznikem výše zmíněného zákona došlo k oficiálnímu uznání svazků tohoto druhu. Homosexuální páry s jeho vznikem nabyly právní jistoty v právním řádu České republiky.

Organizace SOHO se od roku 1992 intenzivně zabývala návrhem zákona o registrovaném partnerství. Vláda ČR za předsednictví Václava Klause ve svém rozhodnutí z listopadu 1995 oznámila, že nechce připouštět jakési manželství nižšího stupně. Naopak pozitivní odezvu našel záměr u Václava Havla, který na tiskové konferenci 30. 11. 1995 prohlásil, že by mělo smysl institut registrovaného partnerství zavést. V roce 1998 za vlády

⁵⁷ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 15

⁵⁸ §78 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 18-21

⁵⁹ §22, §24 a §25 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

⁶⁰ TABERY, P. Postoje české veřejnosti k právům homosexuálních párů, 2009

Miloše Zemana převzali iniciativu tři poslanci Parlamentu ČSR z různých politických stran (Zuzana Rujbrová, Jana Gavlasová a Jaroslav Zvěřina) a předložili nový návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví. Bylo zdůrazněno, že se nejedná o rozšiřování tradičního pojetí manželství, které je založeno za účelem založení rodiny a výchovy dětí. Nýbrž že se jedná o odlišně založený zvláštní smluvní svazek k posílení trvalých párových vztahů.⁶¹

Při hlasování roku 1998 byl návrh zamítnut, poslanci rozhodli, že takovou zákonnou normu ze zásady nechtějí. O rok později se objevil druhý návrh, a sice „zákon o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně a doplnění některých zákonů“, který prošel prvním čtením. Což bylo pokládáno za velký úspěch a nadějný krok vpřed. Po prvním kole byl zákon několikrát postoupen k projednání výborům, kde byl zákon doplňován a upravován. Na začátku prosince 1999 byl předložen již pátý návrh na zamítnutí předloženého textu. Při dramatickém hlasování hlasoval přesný počet pro zamítnutí. Jeden z přítomných poslanců však protestoval, že hlasoval jinak, než jak je uvedeno a sněmovna vyhlásila na místě neplatnost proběhnutého hlasování. V novém hlasování se ale již více poslanců přiklonilo pro zamítnutí, a tak byl návrh definitivně zlikvidován.⁶²

Registrované partnerství představuje institut upravující soužití dvou osob stejného pohlaví. V zákoně jsou vymezeny podmínky pro vznik, zánik či zrušení svazku, vzájemné majtkoprávní vztahy a povinnosti partnerů.⁶³

7.1 Vznik RP

Partnerství uzavírají dvě osoby stejného pohlaví, které splňují určité podmínky. Alespoň jeden z partnerů musí mít státní občanství ČR. Obě osoby musí být plnoleté a zároveň plně způsobilé k právním úkonům. Nesmějí být sourozenci ani příbuzní v přímé linii. Dále nesmí být v manželství či registrovaném partnerství, které neskončilo. Uzavření partnerství je možné před matričním úřadem, jenž je k tomu určen vyhláškou. V České republice je

⁶¹ FANEL, J. Gay historie, s. 460, 461

⁶² FANEL, J. Gay historie, s. 464, 465

⁶³ Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

takových matričních úřadů 14, v každém kraji se nachází jeden. Příslušné matriční úřady stanoví vyhláškou Ministerstvo vnitra.⁶⁴

Samotný akt vstupu do registrovaného partnerství se nazývá „prohlášením“. Prohlášení se činí před matrikářem a musí být úplné a svobodné, ale nemusí být veřejné a slavnostní. Při uzavírání nejsou zapotřebí žádní svědci. Prohlášení je projevem vůle a činí se odpovědí „ano“ a tím vzniká registrované partnerství, nikoli tedy až zápisem do knihy registrovaného partnerství.⁶⁵

7.2 Dokumenty pro uzavření registrovaného partnerství

Nejdříve je nutno vyplnit tiskopis nazvaný „Dotazník k registrovanému partnerství“. Do tohoto tiskopisu se uvádí základní osobní údaje a údaje o rodičích. S tiskopisem se překládá rodný list, osvědčení o státním občanství, výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, výpis z evidence obyvatel o rodinném stavu nebo o partnerství a v případě předchozích svazků doklad o skončení manželství či partnerství. Osvědčení o státním občanství nesmí být starší než tři měsíce. Předkládat některé dokumenty není občan povinen (např. výpis z evidence obyvatel), pokud si skutečnosti v nich uvedené ověří příslušný matriční úřad. Cizinci mohou uzavírat partnerství s českými státními občany.⁶⁶

Cizinec s povolení trvalého pobytu v České republice či občan EU musí předložit průkaz o povolení k pobytu, rodný list, doklad o státním občanství, potvrzení o osobním stavu, doklad o skončení předchozího manželství či partnerství. Místo průkazu o povolení k pobytu může občan EU svou totožnost prokázat i jiným dokladem.⁶⁷

7.3 Kniha registrovaného partnerství

Kromě již existujících knih (knihy narození, knihy manželství a úmrtí) vznikla na základě zákona o registrovaném partnerství kniha nová. Po již zmíněném prohlášení podepíší partneři či partnerky protokol o vstupu do registrovaného partnerství. V knize registrovaného partnerství se na základě protokolu učiní zápis. Součástí zápisu jsou také

⁶⁴ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 5

⁶⁵ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 7

⁶⁶ §24 Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁶⁷ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 10

údaje o rodičích partnerek nebo partnerů. Do knihy se zapisuje i skutečnost zrušení partnerství.⁶⁸

Registrace partnerství je evidencí fyzických osob vstupujících na území České republiky do partnerství, která se vede v knize registrovaného partnerství. Knihu vede příslušný matriční úřad. Kontrolu vedení knihy provádí alespoň jednou ročně krajský úřad. Údaje v knihách registrovaného partnerství jsou neveřejné. Po provedení zápisu zůstává kniha uložena u příslušného matričního úřadu po dobu 75 let, poté se předá k archivaci. Ministerstvo vnitra stanoví vyhláškou technický způsob vedení knihy, postup při vydávání dokladu o partnerství a vzory tiskopisů k prohlášení.⁶⁹

7.4 Zánik registrovaného partnerství

Zánik partnerství upravuje § 14 - § 17. Registrované partnerství zaniká smrtí, prohlášením za mrtvého jednoho z partnerů či partnerek nebo zrušením. Zrušení probíhá na základě rozhodnutí soudu, v důsledku podání návrhu na zrušení. Návrh na zrušení k soudu podává osoba, která chce partnerství ukončit. První možností ukončení je tehdy, když jedna strana podá návrh a druhá strana nesouhlasí se zrušením partnerství. V takovém případě soud partnerství zruší v případě, že navrhovatel či navrhovatelka prokáže, že partnerský vztah již prakticky netrvá. Druhou možností je dohoda. Při dohodě se druhá osoba k návrhu na zrušení připojí a soud poté partnerství zruší. Při zrušení dohodou soud nezkontroluje, zda partnerství fakticky stále trvá.⁷⁰

7.5 Neplatnost a neexistence partnerství

Stejně jakou manželství je nezbytné rozlišovat neexistenci a neplatnost registrovaného partnerství. Partnerství vůbec nevzniká, trpělo-li prohlášení jednoho z partnerů podstatnou vadou. Za takovou vadu je považován nedostatek svobodného a úplného projevu vůle vstoupit do partnerství nebo bylo-li prohlášení učiněno v omylu. Jak již bylo zmíněno, musí mít v době prohlášení alespoň jeden z partnerů české občanství. Nebylo-li tomu tak, partnerství nevzniká. Pokud jedna z osob vstupujících do registrovaného partnerství uvedla

⁶⁸ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 8

⁶⁹ §18, §27 a §40 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁷⁰ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 9

nepravdivé údaje v dokladech požadovaných v prohlášení, taktéž nedochází ke vzniku partnerství.⁷¹

Pokud vzniklo registrované partnerství, přestože jeho vzniku bránil zákonný zákaz, rozhodne o neplatnosti soud. Na partnerství se pak pohlíží, jakoby vůbec nevzniklo. Soud rozhoduje o neplatnosti nebo neexistenci z vlastní iniciativy nebo na základě návrhu. Návrh může podat jedna z registrovaných osob či třetí osoba. Třetí osoba musí prokázat, že má na věci právní zájem.⁷²

7.6 Právní důsledky partnerství

V důsledku uzavření partnerství vznikají těmto osobám určitá práva a povinnosti. Zformalizování vztahu přináší na jedné straně nové povinnosti vůči druhé osobě, na druhé straně mohou oficiálně vystupovat jako pár a okolí je musí jako pár respektovat. Partneři či partnerky se uzavřením partnerství zavazují, že budou řešit věci týkající se partnerského soužití společně. Nedokáží-li se dohodnout v podstatných věcech, rozhodne za ně soud. Mimo sporu souvisejícího s výkonem povolání a pracovního uplatnění.⁷³

Partneři se mohou vzájemně zastupovat v běžných záležitostech. Příkladem takové záležitosti je převzetí balíku na poště. Zastoupení není možné v jednání před soudem.⁷⁴

Občanský zákoník chápe automaticky partnery jako osoby blízké. Z tohoto právního statutu osoby blízké vyplývá řada práv a povinností.

7.7 Vyživovací povinnost

Páry, které uzavřely registrované partnerství, mají vzájemnou vyživovací povinnost. Stane-li se, že jedna ze stran neplní tuto povinnost, nebo se obě strany nejsou schopné dohodnout, rozhodne na návrh jednoho z partnerů soud. Rozsah vyživovací povinnosti se stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou registrovaných partnerů byla stejná. Vyživovací povinnost mezi partnery či partnerkami předchází vyživovací povinnosti dětí.⁷⁵

Vyživovací povinnost nemusí trvat pouze po dobu existence partnerství, zákon vymezuje situace, kdy vyživovací povinnost platí i mezi bývalými partnery. Zde již

⁷¹ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 9

⁷² §6 a §7 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁷³ §8 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁷⁴ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 11

⁷⁵ §10 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

neplatí, že partner či partnerka má právo sdílet životní úroveň bývalého partnera. Výše výživného může být tedy oproti výši za trvání partnerství podstatně nižší. Výjimkou je osoba požadující výživné, která se nepodílela na rozvratu a ukončení partnerského soužití a které byla ukončením partnerství způsobena závažná újma. Za těchto okolností může soud přiznat právo na výživné až po dobu tří let. Zároveň v tomto případě může být výživné stanoveno do stejné výše jako za trvání registrovaného partnerství. Po skončení maximálně tříleté doby má tato osoba nárok na nižší výživné.⁷⁶

„Povinnost platit výživné bývalé partnerce či bývalému partnerovi zanikne uplynutím doby, na kterou byla stanovena nebo dohodnuta, smrtí osoby platící výživné nebo jejím prohlášením za mrtvou, nebo uzavřením nového registrovaného partnerství nebo manželství osobou, která dostávala výživné. Právo na výživné nezanikne tehdy, najde-li si oprávněná partnerka či oprávněný partner novou partnerku nebo nového partnera, ale až v okamžiku, kdy s ní nebo s ním vstoupí do formálního svazku.“⁷⁷

Výživné může být uhrazeno vyplacením jednorázové částky, když se na tom bývalí partneři dohodnou. Dohoda musí mít písemnou formu. S jejím uzavřením zaniká právo požadovat další výživné.⁷⁸

7.8 Nájem bytu

Uzavřením partnerství nedochází ke vzniku společného nájmu bytu. Na společném nájmu bytu se mohou partneři s pronajímatelem dohodnout v nájemní smlouvě. Ačkoli nevzniká automaticky při uzavření registrovaného partnerství společný nájem bytu, vzniká po dobu trvání partnerství partnerovi či partnerce právo užívat byt. Dojde-li k zániku partnerství zrušením, vyslovením neplatnosti, neexistencí partnerství, potom zcela zaniká právo osoby, která není nájemcem, byt užívat. Výjimku tvoří pouze případ smrti jednoho z partnerů, který měl byt v pronájmu.⁷⁹

7.9 Registrované partnerství a děti

„Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěřeni jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je

⁷⁶ §11 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁷⁷ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 14

⁷⁸ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 14

⁷⁹ §705 Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů

*povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.*⁸⁰

Uzavření partnerství nebrání tomu, aby bylo jedné z registrovaných osob svěřeno dítě do pěstounské péče či se jedna z nich stala poručníkem. Ale na druhé straně se uzavření registrovaného partnerství stane překážkou k tomu, aby si partneři osvojili dítě. Nemohou tedy osvojit dítě ani společně, ale ani individuálně.⁸¹ Čímž se zákon dostává do rozporu.

8. Porovnání registrovaného partnerství s právními normami v zahraničí

Většina zemí světa uzavírání právních svazků osob stejného pohlaví vůbec nepovoluje, v některých zemích je homosexuální styk dokonce stále trestný. Velké množství států, které umožňují homosexuálním partnerům zformalizovat jejich vztah, tak činí rozdílnou právní normou. K tomu slouží institut registrovaného partnerství. Práva a povinnosti, které vyplývají z uzavření registrovaného partnerství, se v jednotlivých zemích značně liší. V některých státech se registrované partnerství co do rozsahu práv a povinností blíží spíše manželství, v jiných je naopak rozsah značně omezen. Malá část států jako například Nizozemí či Španělsko povoluje párům stejného pohlaví uzavírat manželství. Tyto páry pak mají stejná práva a povinnosti jako manželské páry.⁸²

8.1 Sousední státy České republiky

8.1.1 Slovensko

Slovenská republika si na summitu Evropské unie, konajícího se v listopadu roku 1999 vyjednala výjimku, že při sladování rodinného práva nebude uznávat manželství homosexuálů. Slovensko bylo navíc jediným státem, který se postavil naprosto jednoznačně proti homosexuálním svazkům, což je odůvodňováno nekompromisními postoji Křesťanskodemokratického hnutí.

⁸⁰ §13 Zákon č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

⁸¹ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČÍŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 21

⁸² ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČÍŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 22

V České republice již bylo uzavřeno i několik registrací, kdy jeden v páru byl cizinec. Nejvíce cizinců, kteří zde uzavřeli partnerství, bylo právě ze Slovenska. Důvodem může být i to, že ve své zemi takovou možnost nemají.

V ústavě Slovenské republiky v čl. 12 odst. 2 stále chybí písemné zmínění o antidiskriminaci založené na sexuální orientaci. Proto by možná prvním krokem tohoto státu měla být snaha tuto situaci změnit.

„Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.“⁸³

Současný právní stav homosexuální páry znevýhodňuje. Při dědění má homosexuální partner právo dědit z titulu závěti, případně neměl-li zesnulý partner děti, ani manžela může dědit ve druhé či třetí skupině. A to pouze za předpokladu, že se zesnulým žil minimálně jeden rok před smrtí ve společné domácnosti.

Na Slovensku bude pravděpodobně ještě nějakou dobu trvat, než se situace týkající se registrovaného partnerství změní. Po volbách v loňském roce se ukázalo, že pouze jedna strana měla ve svém programu zákon o registrovaném partnerství. Jak již bylo řečeno, současný stav bývá spojován s mírou věřících na Slovensku. Ačkoliv se v posledních letech začínají z řad občanů tohoto státu ozývat benevolentnější názory na homosexuální svazky, případné změny budou vidět až v dlouhodobějším časovém horizontu.

8. 1. 2 Rakousko

Rakousko patřilo k několika málo státům v EU, kde homosexuálové dosud nemohli legálně vstoupit do svazku. Nadále to nelze například na Slovensku nebo v Polsku. V Česku je možné registrované partnerství uzavírat od července 2006. Za první tři roky to udělalo 780 dvojic žen či mužů.⁸⁴

⁸³ Ústava Slovenské republiky 460/1992 Zb

⁸⁴ http://zpravy.idnes.cz/rakousko-bude-od-pristiho-roku-uznavat-homosexualni-svazky-pr5-/zahranicni.asp?c=A091210_195759_zahranicni_ash ze dne 22. 1. 2011

V Rakousku registrované partnerství upravuje zákon č. 135/2009 o registrovaném partnerství (Eingetragene Partnerschaft-Gesetz), který vstoupil v platnost 1. ledna 2010.⁸⁵

Dojde-li mezi partnery k rozluce, budou mít nárok na výživné. Zákon však rakouským gayům a lesbickým ženám zakazuje adopci dětí, a to i biologických potomků partnera a umělé oplodnění. Civilní obřad se také nebude moci odehrát na radnici, ale svazek bude zanesen do matričních knih na úřadu oblastní správy.⁸⁶

8. 1. 3 Polsko

„Polské právo nezná registrované partnerství. Dle polského právního řádu tedy pozůstalý partner není dědicem ze zákona. Tento partner může dědit pouze v případě, že zůstavitel v jeho prospěch sepsal závěť.“⁸⁷

Polsko je v podobné situaci jako již zmíněné Slovensko. Je to stát s náboženskou tradicí, který není tomuto typu svazků příliš nakloněn. Polsko nehodlá v tomto ohledu měnit svůj postoj například oproti zmiňovanému Slovensku, kde se již dá pozorovat určitý posun.

8. 1. 4 Německo

Registrované partnerství bylo uzákoněno v srpnu 2001, kdy byl přijat zákon k ukončení diskriminace společenství osob stejného pohlaví. Od roku 2004 mají registrovaní partneři možnost adoptovat dítě jednoho z partnerů.⁸⁸

I když je zákon již několik let v platnosti, co se týká finanční stránky, jsou registrované páry znevýhodněny. Jen v devíti spolkových zemích platí zákon, dle kterého partneři mají stejné platové ohodnocení jako lidé v heterosexuálních svazcích.

⁸⁵ https://www.sozialversicherung.at/portal27/portal/wgkkportal/channel_content/cmsWindow?action=2&p_menuid=69558&p_tabid=5&p_pubid=639130 ze dne 22. 1. 2011

⁸⁶ <http://www.004.cz/rakousko-bude-od-pristiho-roku-uznavat-homosexualni-svazky> ze dne 18. 12. 2010

⁸⁷ http://www.successions-europe.eu/cs/poland/topics/in-the-absence-of-a-will_who-inherits-and-how-much/ ze dne 13. 1. 2011

⁸⁸ <http://www.code004.cz/snatek-homosexualu-umoznuje-zatim-jen-pet-zemi-v-evrope> ze dne 2. 2. 2011

8.2 Další vybrané státy

8.2.1 Dánsko

Ačkoliv se má všeobecně za to, že Holandsko je jakýsi průkopník v prosazování zákona o registrovaném partnerství, přijalo takový zákon jako první v Evropě právě Dánsko, platí tu již od října 1989. O deset let později i s možností adoptovat biologického potomka jednoho z partnerů. Heterosexuální i homosexuální páry mají zaručeny stejná práva.

8.2.2 Nizozemsko

První stát v Evropě, kde mohou homosexuálové uzavírat sňatky od roku 2001. Homosexuální partneři mají tedy v Holandsku stejné postavení jako manželské páry. Povolená je taktéž adopce dětí. Nizozemsko sice jako první stát na světě povolilo výjimku k adopci dětí, ale do té doby příliš speciální pozici nezaujímal. Kupříkladu registrované partnerství vstoupilo v platnost začátkem roku 1998. V té době již v Dánsku tento zákon existoval téměř deset let. Dnes je však Nizozemsko bezesporu nejdále v rámci zrovnoprávnění homosexuálních svazků s heterosexuálními.⁸⁹

9. Registrované partnerství a diskriminace

V naší republice se vžil se termín 4 % menšina. Každý ví, kdo do této menšiny patří. Být součástí minority a odlišovat se od ostatních, bývá složité. Z vnitřního hlediska může začít homosexuální jedinec pochybovat sám o sobě, co je zač, zda něco nezavinil. Vnější pochyby způsobuje okolí. Vzhledem k všeobecně vyšší informovanosti je veřejnost tolerantnější, ale přesto jsou reakce nejbližších leckdy bolestné. Častokrát dochází k narušení vztahů s nejbližší rodinou. Občasně dochází i k problémům v práci. S těmito špatnými vztahy se objevují i duševní problémy. Psychické problémy přináší nepřiměřené reakce, nepochopení a odmítání okolím.⁹⁰ Kromě těchto problémů se lesbické ženy či gay muži mohou častěji stát objekty společenské diskriminace.

⁸⁹ <http://www.code004.cz/snatek-homosexuálu-umožňuje-zatím-jen-pět-zemí-v-evrope>, ze dne 6. 12. 2010

⁹⁰ VENGLÁŘOVÁ, M. Průvodce partnerským vztahem, s. 58 a 59

9.1 Pojem diskriminace

Za diskriminaci se považuje znevýhodnění či odlišování. V právním a společenském smyslu odnětí či omezení určitých práv některé skupině osob pro jejich společenské postavení, národnost, rasu, náboženství pohlaví, sexuální orientaci nebo zdravotní postižení.⁹¹

Diskriminace může zůstat skrytá nebo se o ní vůbec nemusí vědět. Děje se tak, neboť je obtížně prokazatelná. Navíc oběti mívají obavu z prozrazení svého zaměření, a proto tyto činy nehlásí, na což často pachatelé spoléhají. Zřídka se objevují i homofobní agrese, při nichž dochází k fyzickému napadení. Motivem je skutečná anebo domnělá homosexuální orientace, souvisí zpravidla s rasistickými a xenofobními postoji pachatelů. Kromě závažných deliktů existuje i diskriminace drobná, do níž patří nadávky, urážky, ironické poznámky a nenávistné dopisy popřípadě telefony. Před znevýhodněním v práci chrání zákoník práce, aby nedocházelo například k přeskočení v postupu či nadměrnému pracovnímu zatěžování či nepatřičnému platovému hodnocení.⁹²

V souvislosti s homosexuálními osobami se objevují se i hanlivá slova jako teplouš a buzerant.⁹³ Za povšimnutí jistě stojí to, že nadávky jsou zacíleny především k mužské části, což jak již bylo zmíněno, může být zapříčiněno ve vnímání ženské vzájemnosti jako přirozenější.

9.2 Zakotvení diskriminace v právních dokumentech a listinách

Dokument, který bývá v České republice označován jako Listina základních práv Evropské unie, pojednává v článku 21 o zákazu diskriminace. V tomto článku je konkrétně zmíněna diskriminace na základě sexuální orientace.

„Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“⁹⁴

⁹¹ STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. Homosexualita, společnost a AIDS v ČR, s. 133

⁹² PROCHÁZKA, I. Coming out, s. 18

⁹³ ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. Vše o sexu, s. 107

⁹⁴ Charta základních práv EU

Rovnost všech lidí jako jejich základní vlastnost je zakotvena v Listině základních práv a svobod v prvním článku. Článek 3 zmíněné listiny se zabývá nediskriminací osob na základě různých odlišností, avšak konkrétně o sexuální orientaci se zde nic neobjevuje, přestože je obecně uznávána.

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“⁹⁵

Ochranou osobnosti se rozumí právo každého člověka na ochranu svého života a zdraví, na ochranu své cti a důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevu osobní povahy.⁹⁶ Diskriminace z důvodu různé sexuální orientace se považuje za porušení práva na ochranu osobnosti. V případě porušení tohoto práva má samozřejmě daná osoba právo domáhat se spravedlnosti soudní cestou.⁹⁷

10. Zjištěné nedostatky a návrhy na zlepšení stavu

Mezi nejdiskutovanější témata související s registrovaným partnerstvím patří bezesporu adopce. Při schvalování zákona o registrovaném partnerství bylo slibováno, že nebude usilováno o nároky na adopci a že nedojde k postavení partnerů na roveň rodiny. Nyní se ale dle politiků potvrzují obavy, že po přijetí zákona o registrovaném partnerství se budou požadavky gay a lesbických párů stupňovat. Ačkoliv při diskusi o registrovaném partnerství zastánci této normy opakovaně zdůrazňovali, že tím jejich požadavky končí a adopci dětí nebudou ani v budoucnu prosazovat. Díky těmto slibům prý i řada poslanců nakonec zákon podpořila.

Mnozí lidé v současné době vnímají nemožnost adopce pro homosexuální páry jako správnou. Nemožnost adopce je akceptována jako přijatelná hranice mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Osvojení dítěte v případě registrace párů stejného pohlaví není možné. V tomto smyslu je tedy vstup do tohoto druhu svazku znevýhodňující.

⁹⁵ Listina základních práv a svobod, článek 3

⁹⁶ §11 Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁷ ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. Registrované partnerství pro začínající s. 15

V České republice je povolena individuální adopce. Z toho vyplývá, že osoba jako jednotlivec může adoptovat dítě, avšak rozhodne-li se vstoupit do registrovaného partnerství, automaticky ztrácí možnost na adopci. U jednotlivce se ale v případě, že má zájem o osvojení, nezkoumá jeho sexuální orientace. Může se tedy stát, že dítě se dostane do péče homosexuálně orientovaných osob. V reálné situaci už to tak jednoduché nebývá. Osamělé osoby adoptují děti zřídka. Dalo by se říct, že se jedná spíše o výjimečné případy. Zpravidla mívají před jednotlivci přednost manželské páry, u kterých se předpokládá vytvoření trvalé úplné rodiny. V případě osamělé osoby dochází k adopci nejčastěji v případech, kdy jde o rodinného příslušníka.

Proto některé homosexuální dvojice řeší tuto situaci po svém. Není žádným tajemstvím, že se snaží nějakým způsobem tzv. obejít zákon. Jedním z řešení může být uzavření manželství za účelem porízení dětí a následný rozvod. Povoláním adopce by přestalo docházet k těmto účelovým sňatkům, které se uzavírají pouze za účelem mít dítě. Druhým řešením, které volí, je individuální adopce ještě před uzavřením registrovaného partnerství. Někteří jedinci se rozhodnou neregistrovat, aby neztratili možnost individuální adopce. Společná adopce je v České republice možná pouze u manželských párů.

Většina sexuologů tvrdí, že homosexualita není otázkou výchovy. Obavy z toho že v případě výchovy dítěte homosexuální dvojicí bude dítě automaticky taktéž homosexuál, jsou nepodmíněné. Výše zmíněná vysoká rozvodovost manželství ovšem pro vývoj dítěte není také dobrá. Každý z nás se jistě ve svém okolí setkal s tím, že po rozvodu vychovává dítě buď převážně matka či výhradně otec. V takových případech pak ale dítěti opět chybí jeden prvek. Navíc u homosexuálních párů se většinou jeden z partnerů více stylizuje do role ženské a druhý se více podobá roli mužské. Pokud by tedy i registrovaní partneři měli možnost adopce, bylo by dítě ovlivňováno dvěma lidmi. Je-li ale v naší zemi možné, aby dítě vychovával sám jednotlivec, tak jsou argumenty proti registrovanému partnerství, že bude ve vývoji chybět vliv otce či matky nesmyslné. Může-li chybět vliv jednoho u heterosexuálních lidí, tak můžou stejně dobře vychovávat dítě dvě osoby stejného pohlaví. Navíc vzhledem k tomu, že každý člověk je jiný ve svém chování, projevech a jednání, působily by v případě adopce na dítě dva různé vzory. Nemělo by to přinášet problémy ve výchově, pokud by pár fungoval harmonicky. Chybějící vzor pak mohou děti nalézt ve svém okolí. Slova potvrzují i některé zahraniční studie. Podle nich se děti vyrůstající v homosexuálních rodinách podstatně neliší od svých vrstevníků z tradičních rodin. Většina

psychologů v adopcích dětí homosexuálními páry nebezpečí nevidí. V každé harmonické rodině totiž dítě vyrůstá lépe než v ústavu. Není známa žádná studie, která by dokazovala, že by v těchto rodinách nemohl vyrůst kvalitní člověk. Samozřejmě, že nic není tak černo bílé, jak se to možná na první pohled jeví. Zaručeně by se mezi homosexuálními páry vyskytly i takové, které by pro vývoj dítěte nebyly nejlepší. Jistě se mezi touto menšinou nacházejí i špatní rodiče, avšak ty nalezneme i mezi heterosexuály. V každé společnosti je určitá část, která se vymyká většině, která se nechová vhodně.

Ti, jež nechtějí uznat zákonem právo na adopci homosexuálních párů, tak činí, protože nechtějí dítěti, které se nemůže samo rozhodnout, určit, že by nemohlo být vychovááno v přirozeném rodinném prostředí. Zákon totiž neupravuje právo na dítě, ale právo dítěte na rodinu. Nejdůležitější je to, co bude nejlepší pro dítě. Je-li tedy pro vývoj dítěte skutečně tak důležitý vzorec otce a matky, bylo by dobré se zamyslet nad rozvodovostí v naší republice, kdy se velmi často stává, že jeden z vzorců otce či matky taktéž při výchově dítěte chybí.

Velká část odpůrců upozorňuje na to, jak těžké je pro dítě už jen vyrovnání se s tím, že je určené k adopci, vyrovnání se s tím, že žije v jiné rodině a biologičtí rodiče jej nechtějí. Kromě těchto nelehkých životních situací se děti budou muset vyrovnat s tím, že mají dvě matky či dva otce. Smířit se s odlišnou sexuální orientací bývá poměrně psychicky náročné pro homosexuály samotné. Pro dítě, které si prošlo tím vším, to musí být obrovský psychický tlak. S největší pravděpodobností se na ně totiž i okolí bude dívat divně. Konfrontace dětí s prostředím je jedním z důvodů, proč i někteří homosexuálové souhlasí s názory, že by registrovaní partneři neměli mít možnost adoptovat dítě. Například prvním párem, který uzavřel partnerství, byli dva muži. Žili spolu sedm let, i když byli oba velmi rádi, že mohou po letech zpečetit oficiálně svůj svazek, adopci obdobných párů oba razantně odmítali, neboť zastávali názor, že dítě má vychovávat matka. To ovšem není jediný známý příklad, těchto homosexuálně orientovaných jedinců je více, ačkoliv by lidé tohoto zaměření sami třeba po dítěti toužili, taktéž nesouhlasí s adopcí. A to právě kvůli dětem, pro které by to bylo zajisté těžké.

Tabulka č. 1: Názory české veřejnosti na práva lidí s homosexuální orientací (v %)

	2005 ano/ne	2007 ano/ne	2008 ano/ne	2009 ano/ne	2010 ano/ne
uzavřít registrované partnerství	62/30	69/24	75/19	73/23	72/23
uzavřít sňatek	42/58	36/57	38/55	47/46	49/45
adoptovat děti	28/72	22/67	23/65	27/63	29/60

Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění,
2010

Nejvíce s právem homosexuálně orientovaných na uzavření registrovaného partnerství souhlasili lidé v roce 2008, kdy jich souhlasili tři čtvrtiny. Nicméně od doby, kdy bylo registrované partnerství schváleno, nedocházelo k žádným výraznějším výkyvům a souhlasně se k tomuto právu vyjadřuje okolo 70 procent lidí. Naopak s tímto právem nesouhlasí pravidelně okolo jedné pětiny lidí. Do roku 2008 více než polovina lidí vyjadřovala nesouhlas s právem homosexuálů na uzavření sňatku. V posledních dvou letech nesouhlasí se sňatky těchto párů něco málo pod padesát procent. V případě práva na uzavření sňatku jsou názory přibližně padesát na padesát. Názor na adopci homosexuálů mírně kolísá. Nejvíce souhlasných odpovědí vyjádřili respondenti v loňském roce, kdy se přiblížili ke třiceti procentům. V otázce adopce převažují zejména ti, kteří s ní nesouhlasí. Adopce homosexuálních párů je nepochybně citlivá otázka, ale není vyloučené, že v průběhu let se budou názory vyvíjet a nakonec možná i dojde k okamžiku, kdy bude tato možnost přístupná i registrovaným partnerům. Dle výše zmíněné tabulky v poslední době počet souhlasných hlasů stoupá. Přijetí zákona o registrovaném partnerství také trvalo několik let. V roce 1990 bylo jen deset procent lidí ochotno o registrovaném partnerství vůbec uvažovat. Ke konci devadesátých let většina společnosti nesouhlasila s tím, aby vůbec takový zákon existoval. Názory společnosti byli postupem času tolerantnější a nakonec zákon roku 2006 prošel ve chvíli, kdy Poslanecká sněmovna těsnou většinou přehlasovala veto prezidenta Václava Klause.

K prosinci loňského roku bylo uzavřeno 1100 registrovaných partnerství. Rozvodovost není příliš vysoká a její hodnota byla pod pěti procenty. Z větší části uzavírají registrované partnerství mužské páry, lesbické páry využívají této možnosti zřídka. Ale překvapivě je vyšší rozvodovost u lesbických párů.

Tabulka č. 2: Počet uzavřených registrovaných partnerství v krajích

	2006	2007	2008	2009	2010	Celkem
Praha	81	79	74	68	62	364
Jihomoravský	23	27	26	23	19	118
Středočeský	26	26	20	23	18	113
Ústecký	23	24	18	16	17	98
Moravskoslezský	25	20	18	19	11	93
Liberecký	8	17	7	15	13	60
Olomoucký	9	12	10	10	8	49
Plzeňský	9	6	8	11	9	43
Jihočeský	3	12	11	4	8	38
Karlovarský	2	8	13	6	6	35
Královéhradecký	11	6	7	2	9	35
Pardubický	5	11	7	0	7	30
Zlín	7	2	2	5	2	18
Vysočina	5	2	4	1	4	16
Celkem	237	252	225	203	193	1110

Zdroj: krajské matriky, 2011

Z uvedené tabulky je patrné, že počet uzavřených registrovaných partnerství v posledních letech mírně klesá. Jedním z důvodů by mohlo být, že homosexuální páry si nechávají otevřenou možnost k osvojení dítěte. Protože uzavřením partnerství by tuto možnost automaticky ztratili. Nejvíce svazků bylo uzavřeno hned v prvním roce, tedy roku 2006. Přeci jen po ne úplně jednoduché cestě ke schválení se dá předpokládat, že většina párů, která svazek uzavřela, byla v euforii z toho, že po takové době mají i oni možnost svůj svazek oficiálně zpečetit a dát najevo ostatním svou lásku. Bylo to něco nového a po dlouhém čekání se těmto párům konečně naskytla možnost uzavřít partnerství, proto byl pravděpodobně ihned potom, co vešel zákon v platnost takový boom v uzavírání těchto svazků. Není vyloučené, že s odstupem času si už páry daleko více uvědomují, že sice

mohou uzavřít svazek, ale zároveň tím ztrácí možnost na osvojení dítěte. A ztráta takové možnosti je pro některé až tak neúměrně veliká, že raději zvolí volný svazek.

Nejméně se registrovaná partnerství uzavírají v krajích Zlín a Vysočina. Všeobecně se uvádí, že méně tolerantní k homosexuálním párům jsou lidé věřící. A právě otázka víry může být příčinou nižšího procenta uzavíraných partnerství v těchto krajích. Neboť dle údajů Českého statistického úřadu z roku 2003 má Zlín i Vysočina největší počet věřících ze všech krajů v České republice. Ve Zlíně je počet věřících absolutně největší, dokonce lehce přes 55 procent. Vysočina v tomto žebříčku zaujímá druhé místo s téměř 47 procenty. Oproti tomu ale například kraj Jihomoravský, který se v uvedené tabulce v počtu uzavřených partnerství umístil na druhém místě, má taktéž přes čtyřicet procent věřících. Zde by ale vysoký počet uzavíraných partnerství mohl souviset s poměrně vysokým počtem obyvatel. Neboť počtem obyvatel se tento kraj blíží Praze. Co do počtu obyvatel je na tom podobně s těmito dvěma kraji ještě Středočeský a Moravskoslezský kraj. Oba dva tyto kraje se drží v první polovině tabulky.⁹⁸

Jednou z dalších věcí, která zde chybí, jsou podobná centra, jež jsou v Americe pro rodiče homosexuálů. Tato centra slouží rodičům homosexuálů, aby se lépe vyrovnali se zjištěním, že jejich syn či dcera preferují stejné pohlaví. Místa, kde by se mohli sdružovat s rodiči se stejným osudem a vzájemně se podřzet. Neboť dle dostupných informací homosexuální jedinci nemívají zrovna dobré vztahy s rodiči. Někdy začnou rodiče obviňovat sami sebe a mylně se domnívají, že to způsobili oni svou špatnou výchovou. Rodiče se mohou těžko smířovat s tím, že bude jen velmi malá šance, že by jejich potomek měl děti a těžko snáší, že nebudou mít možnost vnoučat. Existence center pro rodiče by je mohla z takových omylů vyvést a pomoci jim pochopit odlišnou sexuální orientaci u jejich potomků. Celkově tolerantnější k homosexuálním párům bývají ti, jež nějakého osobně znají, protože se lépe dovedou vcítit do jeho situace a mají větší pochopení.

Některým homosexuálním párům se příliš nelíbí, že po uzavření budou mít v občanském průkazu uvedeno slovo partner. Někteří z nich to považují za diskriminační a jsou toho názoru, že se jedná o osobní údaje a díky tomuto odlišení bude ihned jasné, že jsou jiné sexuální orientace a do toho podle nich nikomu nic není. Může se jednat o případ,

⁹⁸ <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/tab/57004FA0DC> ze dne 13. 2.2011

kdy se rozhodnou uzavřít svazek, avšak chtějí ho uzavřít pouze v okruhu známých, nestojí o to, aby všichni věděli, že jsou jiné sexuální orientace, protože by na ně mohli pohlížet s nelibostí.

11. Závěr

Na konci března proběhne v celé České republice sčítání lidu, domů a bytů, ve kterém budou nově evidováni i registrovaní partneři. Při posledním sčítání, které proběhlo k 1. 3. 2001, nebylo možné tuto kolonku nalézt, neboť v té době ještě neplatil zákon o registrovaném partnerství. Za pomoci sčítání bude možné vyvrátit či potvrdit různá tvrzení a názory. Sčítání počítá pouze registrované partnery a ne všechny osoby s homosexuální orientací, tudíž o počtu lidí preferujících stejné pohlaví se stále bude moci pouze spekulovat.

Situace pro homosexuály je dnes nesrovnatelně lepší než před lety. Dříve byli vedeni v policejních kartotékách a lidé se na ně dívali skrze prsty. Nyní jsou vnímáni s mnohem větším pochopením a lidé zastávají názor, že je správné umožnit těmto párům uzavřít registrované partnerství a nabýt tak určitá vzájemná práva a povinnosti. Jde tedy jistě o velký posun, avšak co se týká adopce či sňatků homosexuálů převažují zatím názory spíše negativního charakteru. Je tedy jasné, že téma adopce bude v tomto ohledu ještě nějakou dobu tabu. V minulých dobách se gayové a lesbičky báli přiznat svou orientaci a raději ji skrývali. S tím se v dnešní době již moc nesetkáme, neboť okolí je tolerantnější a navíc existence vzorů v podobě známých osobností, které se nebojí a veřejně přiznají svou sexuální orientaci, tomuto vývoji zajisté také napomohla. Vyjmutí homosexuality ze seznamu nemocí, sjednocení věkové hranice prvního sexuálního styku, zákaz diskriminace na základě sexuální orientace a jiné významné mezníky, které ovlivnily pohled na homosexuální jedince. Avšak stále je u nás patrné znevýhodnění registrovaných partnerů. Přestože například založí také trvalý svazek a žijí spolu dlouhodobě, nemají společné jmění či nájem a u dědictví jsou také posuzováni jiným metrem než manželé.

V Evropě se vyskytuje i několik států, které již mají ve svém právním řádu zakotvenou i možnost adopce. Těmito státy jsou Belgie, Nizozemsko, Dánsko, Velká Británie, Španělsko, Norsko a Švédsko či Dánsko. Jak již bylo zmíněno, tak ze sousedních států České republiky je v Německu dovoleno osvojení dítěte i již registrovanému partnerovi, ale pouze se souhlasem druhého partnera. Na druhou stranu by se nemělo zapomínat, že Česká republika na rozdíl od jiných států východní a jihovýchodní Evropy umožňuje

alespoň homosexuálním párům vstup do registrovaného partnerství. Čímž dává najevo, že nesouhlasí s diskriminací na základě sexuální orientace a zároveň, že uznává homosexuální svazky jako formu odlišné sexuální orientace, kterou respektuje.

12. Seznam použitých zdrojů

Publikace

BRZEK, Antonín, PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Třetí pohlaví*. 1. vyd. Praha: Scientia medica, spol. s.r.o., 1992. 128 s. ISBN 80-85526-03-4.

DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2008. 512 s. ISBN 978-80-247-2018-0.

FANEL, Jiří. *Gay historie*. 1.vyd. Praha: Dauphin, 2000. 527 s. ISBN 80-7272-010-4.

HAY, Louise L. *Limitní situace*. 1.vyd. Olomouc: Votobia, 1994. 263 s. ISBN 80-85885-11-5.

HRUŠÁKOVÁ, Milana. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2006. 400 s. ISBN 80-7239-192-5.

CHODĚRA, Oldřich. *Partnerství, manželství a paragrafy*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s. r.o., 2002. 108 s. ISBN 80-247-0217-7.

JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 218 s. ISBN 80-7184-954-5.

LAW, Stephen. *Filozofická gymnastika: 25 krátkých myšlenkových dobrodružství*. Vyd. 1. Praha: Argo: Dokořán, 2007. 342 s. ISBN 978-80-86569-84-0.

MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 1995. 269 s. IBN: 80-85903-01-6.

PASTOR, Zlatko. *Sexualita ženy*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. 204 s. ISBN 978-80-247-1989-4.

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. RABOCH, Jan. *O sexualitě a partnerských vztazích*. 1. vyd. Praha: Galén, 2005. 196 s. ISBN 80-7262-323-0.

PROCHÁZKA, Ivo. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: Stud Brno, 2002. 36 s. ISBN 80-238-8850-1.

STEHLÍKOVÁ, Džamila. Procházka, Ivo, Hromada, Jiří. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. 1.vyd. Praha: SOHO, 1995. 140 s.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Martina. ČIŽINSKÝ, Pavel. *Registrované partnerství pro začínající*. 1. vyd. Brno: Gay a lesbická liga, STUD Brno, 2006. 24 s. ISBN 80-239-7821-7.

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a. s., 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2054-8.

ZVĚŘINA, Jaroslav. BUDINSKÝ, Václav. *Vše o sexu*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2004. 336 s. ISBN 80-249-0460-8.

Internetové zdroje

Centrum pro výzkum veřejného mínění. [on-line]. *Češi o některých právech homosexuálních párů*. [Cit. 2011-01-17]. Dostupné z:

<<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=zpravy&r=1&shw=100694>>

Centrum pro výzkum veřejného mínění. [on-line]. *Postoje české veřejnosti k právům homosexuálních párů* [Cit. 2011-02-02]. Dostupné z:

<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100933s_ov90707.pdf>

Český statistický úřad. [on-line]. *Náboženské vyznání obyvatelstva*. [Cit. 2011-02-13].

Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/tab/57004FA0DC>>

iDnes.cz. [on-line]. *Rakousko bude od příštího roku znávat homosexuální svazky*. [Cit.

2011-01-22]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/rakousko-bude-od-pristiho-roku-uznavat-homosexualni-svazky-pr5-/zahranicni.asp?c=A091210_195759_zahranicni_>

Dědictví v Evropě. [on-line]. *Kdo dědí a v jaké výši v případě, že neexistuje závěť?*. [Cit.

2011-01-13]. Dostupné z: <http://www.successions-europe.eu/cs/poland/topics/in-the-absence-of-a-will_who-inherits-and-how-much/>

Sňatek homosexuálů umožňuje zatím jen pět zemí v Evropě. [on-line]. [Cit. 2011-12-02].
Dostupné z: <<http://www.code004.cz/snatek-homosexualu-umoznuje-zatim-jen-pet-zemi-v-evrope>>

Rakousko bude od příštího roku uznávat homosexuální svazky. [on-line]. [Cit. 2011-12-18].
Dostupné z: <<http://www.004.cz/rakousko-bude-od-pristiho-roku-uznavat-homosexualni-svazky>>

Wiener Gebietskrankenkasse. [on-line]. *Eingetragene Partnerschaft-Gesetz.* [Cit. 2011-01-22]. Dostupné z:
<https://www.sozialversicherung.at/portal27/portal/wgkkportal/channel_content/cmsWindow?action=2&p_menuid=69558&p_tabid=5&p_pubid=639130>

Právní předpisy

Charta základních práv Evropské unie

Listina základních práv a svobod

Ústava Slovenské republiky 460/1992 Zb.

Zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.

13. Přílohy

Příloha č. 1

ČESKÁ REPUBLIKA
DOKLAD
O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ

v knize registrovaného partnerství matričního úřadu

kraj

ve svazku roč. list poř. č.

Místo prohlášení vstupu do registrovaného partnerství		
Den, měsíc, rok prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství		
	partner/ka	partner/ka
Jméno(a) a příjmení, popř. rodná příjmení		
Den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Jméno(a) a příjmení, popř. rodná příjmení rodičů		
Poznámka		

V

dne jméno, příjmení a podpis matrikáře

oklad o registrovaném partnerství - 110 g - PANTONE 290 U